

דף ג.

עין משפט א

יו"ד סימן רמו פ"ה ו

ט. אשה שלמדה תורה יש לה שכר^ו, אבל לא כשכר איש משום שאינה מצווה ועושה.

ואע"פ שיש לה שכר צו חז"ל שלא ילמד את בתו תורה^ז משום שרוב הנשים אין דעתן מכוונת להתלמד ומוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן.

י. אמרו חז"ל כל המלמד בתו תורה כאילו מלמדה תיפלות^ח דהיינו דבר עבירה, בד"א בתורה שבע"פ אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחילה ואם מלמדה אינו כמלמדה תיפלות.

הגה: מ"מ האשה חייבת ללמוד דינים השייכים לה.

הגה: אשה אינה חייבת ללמד את בנה תורה, מ"מ אם עוזרת לבנה או לבעלה שיעסקו בתורה חולקת שכר^ט איתם.

ו. מרמב"ם, ורש"י בסוטה דף כ"א ע"א, ומימרא דר' חנינא בקידושין ל"א ע"א ובע"ז דף ג' ע"א.

וכתבו התוס' הטעם משום שהמצווה דואג תמיד לבטל את יצרו ולקיים מצוות בוראו. באר הגולה.

אבל לא כשכר האיש שם בסוטה, דגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה.

ז. ממשנה בסוטה דף כ' ע"א וכו"א ואף דקימ"ל שאין הלכה כר"א דשמותי הוא מ"מ כיון דכולהו רבנן הכי סברי, כך פסקין. ברכי יוסף.

ח. ואמרו בירושלמי פ"ג דסוטה, ובמדבר במדרש רבה פ"ט ישרפו ד"ת ואל ימסרו לנשים, ואמרו בחגיגה דף י"ג ע"א אמר רבי אמי אין מוסרין ד"ת לעכו"ם שנאמר "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום" ואפי' ללמדו אלף בית עוון גדול הוא. ויש שכתבו שאסור למכור להם ספרי קודש. ברכי יוסף.

ט. שם בסוטה. ואשה שאינה חייבת ללמד את בנה תורה, מקידושין דף כ"ט.

דף ג:

עין משפט א.

או"ח סימן תרמ סעיף ד

ה. ד. מצטער פטור מן הסוכה ^י.

הגה: אבל בלילה הראשונה אפי' מצטער חייב לאכול שם כזית ^כ.

ה. ה. איזהו מצטער זה שאינו יכול לישון ^ל או לאכול בסוכה מפני הרוח, או משום הזכוכים והפרעושים ^מ וכיוצא בזה, או מפני הריח, ודוקא שבא לו הצער במקרה אחר שעשה שם הסוכה, אבל אין לו לעשות סוכתו במקום הרוח או הריח ולומר מצטער אני.

הגה: ואם עשה מתחלה סוכתו במקום שמצטער באכילה או בשינה, או שמתירא מגנבים כשהוא בסוכה הרי זה אינו יוצא באותה סוכה כלל אפי' בדברים שאינו מצטער בהם ^נ, דלא הוי כעין דירה.

הגה: מי שכבו לו הנרות בסוכה בשבת, ויש לו נר בביתו מותר לצאת מהסוכה

^י. דעת רוב הפוסקים שפטור גם מאכילה, אבל דעת רבינו פרץ פטור רק משינה אבל באכילה חייב. כה"ח אות כ"א.

ובמצטער שפטור רק הוא ולא משמשיו דלאו עוסקים במצוה הם. לבוש. ^כ. משום דהוקש ט"ו ט"ו מחג המצות. כה"ח אות כ"ד. והרמ"א לשיטתו בסי' תרל"ט סעיף ה' שכתב שם להחמיר בירדו גשמים לענין לילה ראשונה. מ"ב אות ט"ו. ונראה דעת מר"ן השו"ע לפטור גם בלילה ראשונה בכל אופן. שם אות כ"ה. וגם לדעת הרמ"א חולה פטור מכזית בלילה ראשונה. שערי תשובה אות ה'.

^ל. ואם ריח או הרוח מפריעים לו רק לשינה חייב באוכל בסוכה. מ"ב אות ט"ז. ^מ. ואם יש יתושים מוטב שישן בכילה אפי' שיש לה גג וגבוה עשרה מלישון מחוץ לסוכה. כה"ח אות כ"ח.

^נ. וי"א דאם אינו יושן בסוכה מפני הצינה יוצא ידי חובתו באכילה. שערי תשובה אות ה'.

מ"מ במקומות הקרים מבואר בסי' תרל"ט סעיף ב' דפטור משינה ומ"מ חייב אכילה. ויש למחות ביד העושים סוכתם ברחובות שא"א לישון בהם מחמת פחד מהגנבים. כ"כ הלבוש. ואם הוא מתיירא רק על כלי תשמישו ולא על נפשו יכול להכניסם בלילה ויוצא ידי חובתו בסוכה זו. מ"ב אות י"ט.

כדי לאכול בביתו במקום הנר^ס, וא"צ לילך לסוכת חבירו^ע שיש בה נר אם יש טורח גדול בזה.

הגה: אם בא הרוח לכבות הנרות בסוכה מותר לפרוס סדין או בגד מן הצד, אבל לא מתחת לסכך^פ.

הגה: מי שלא יכול לישון בסוכה כיון שצר לו בפישוט ידים ורגלים לא נקרא מצטער^צ, וחייב לישון אע"ג שצריך לכפוף ידיו ורגליו.

הגה: לא יכול לומר אדם מצטער אני אלא בדבר שדרך בני אדם להצטער בו^ק.

הגה: אין המצטער פטור אלא אם ינצל עצמו מן הצער מחוץ לסוכה, אבל בלאו הכי חייב לישוב בסוכה אע"ג שמצטער.

ס. דעצער לו לאכול בלא נר, וא"צ לילך לסוכת חבירו שיש בה נר, דאין ערב לו לאדם אכילתו אלא בשלו. מ"מ אם אפשר לו לבא לסוכת חבירו בלא טורח גדול ולאכול שם אין להקל בדבר. מתה"ד סי' צ"ג.

ע. מ"מ בלילה הראשונה חייב ללכת לסוכת חבירו דלא גרע ממצטער שחייב לאכול כזית בסוכה. כ"כ הא"ר אות ט'. מ"ב אות כ"ב. ולפי דעת מר"ן השו"ע פטור. עיין בכה"ח אות כ"ה.

ו. גם מי שאין לו מקום בחצירו לבנות סוכה, צריך למצוא לו מקום לבנות סוכה ולא כהמשתבשים שסוברים שאינם מחוייבים לבנות להם סוכה במקום אחר שאין שם דירתו, כ"כ בהגהות ח"ס. וב"מ בשער הציון אות ל'.

פ. שאז יבטל הסכך. ט"ז ס"ק ד'. ובמקום דלא אפשר בענין אחר מוטב לפרוס סדין מתחת לסכך משיאכל מחוץ לסוכה. כה"ח אות ט"ל.

ו. והטעם שנראה לכל שמתכוון להגן, ומצד אוהל ביו"ט או שבת אין כאן כיון שאין חלל בין הסדין לסוכה כמ"ש בסי' שט"ו סעיף ב'. מ"א ס"ק ח'. ובא"א כתב דאין איסור אהל רק אם יש ג' טפחים חלל בין הסכך לסדין. וכ"כ המ"ב אות כ"ה. וי"א דכל שיש אויר טפח מקרי אהל. כה"ח אות מ"א.

צ. וראייה לזה משיעור סוכה ז' טפחים על ז' טפחים שאינו יכול לישון שם אלא בכפיפת גופו ואבריו.

אבל ה"ט"ז בס"ק ה' תמה על דברי תה"ד והרמ"א דודאי צער גדול לישון כל הלילה במקום צר, וכתב לחלק דאם עשה סוכה מעיקרא כך ודאי חייב, אבל אם נולד לו מצב חדש שלא יכול לישון בפישוט ידים הוי מצטער ופטור. והכל לפי מה שהוא האדם. כה"ח אות מ"ב.

ק. דאמרין בטלה דעתו אצל כל אדם. מ"ב אות כ"ח. אם לא שהוא מאניני הדעת שמצטערים בזה. מ"ב אות כ"ט.

א"ה סימן תרלט פ"ה ז

ז. י. היה ישן בסוכה וירדו גשמים בלילה ונכנס לתוך הבית^ר ופסקו הגשמים אין מטריחין אותו אח"כ לחזור לסוכה כל אותו הלילה אלא יושן בביתו עד עמוד השחר ויתעורר משנתו^ש.

הגה: הישן בסוכה וירדו גשמים א"צ לשער בכדי שיתקלקל התבשיל, דבגשמים מועטים יש צער לישון שם.

הגה: וכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא אינו מקבל שכר ואינו אלא הדיוט^ת.

הגה: כשיוצא מן הסוכה בגלל הגשמים אל יבעט ויצא, אלא יוצא נכנע כעבד שמזג כוס לרבו ושפכו על פניו.

ר. ה"ה היה ישן בתוך ביתו מחמת הגשמים ופסקו אין מחייבין אותו לחזור כל הלילה. מ"ב אות ט"ל.

ו. ומששכב על מטתו אין מטריחין אותו, אבל אם עדיין לא שכב ופסקו הגשמים חוזר לסוכה. כה"ח אות פ"ד.

ש. ו. היינו מעצמו אבל אם ישן א"צ להקיצו. ט"ז ס"ק י"ח. אבל אם נתעורר מעצמו אחרי עמוד השחר ורוצה לישון צריך ללכת לסוכה כיון שעלה עמוד השחר. כה"ח אות פ"ז.

ת. ו. כיון שמצטער ומבטל עונג יו"ט בזה נקרא הדיוט, דמצד מצות סוכה אינו מקיים ומצד יו"ט מחלל אותו ע"י שמצטער, ואפי' בחוה"מ חייב לכבדו. מ"ב בב"ה.

מ"מ אם הפטור לא משום מצטער אלא משום טירחא כגון בזה שלא חייבו אותו לחזור לסוכה אחר שפסקו הגשמים, והוא חוזר ודאי שיש לו שכר דלא גרע מנזהר שלא לשתות מים מחוץ לסוכה דהרי זה משובח. מ"ב בביאור הלכה מביכורי יעקב. ועיין בכה"ח אות צ"ב מש"כ בענין זה.